

SMMM STAJA GİRİŞ SINAVI

FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Konu Anlatım Kitapçığı

www.smmmonline.com

+90 850 303 0436

FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Bölüm 1 — Mali Analizin Temelleri

- 1.1 Mali Analizin Tanımı ve Önemi
- 1.2 Mali Tabloların Türleri
- 1.3 Mali Tabloları Kullanan Taraflar
- 1.4 Mali Analizin Amaçları
- 1.5 Mali Analiz Türleri
- 1.6 Mali Tabloların Yorumlanması
- 1.7 Analiz İçin Ön Koşullar

Bölüm 2 — Mali Tabloların Yapısı

- 2.1 Bilanço: Yapısı ve Unsurları
- 2.2 Gelir Tablosu: Tanım ve Yapı
- 2.3 Ek Tablolar: Fon, Nakit ve Sermaye Tablosu
- 2.4 Net Çalışma Sermayesi: Yorum ve Durumlar

Bölüm 3 — Mali Analiz Teknikleri

- 3.1 Dikey (Yüzde) Analiz
- 3.2 Karşılaştırmalı Tablolar (Yatay) Analizi
- 3.3 Trend (Eğilim) Analizi
- 3.4 Oran Analizi Giriş

Bölüm 4— Oran Analizi ve Uygulamaları

- 4.1 Likidite Oranları
- 4.2 Mali Yapı Oranları
- 4.3 Faaliyet Oranları
- 4.4 Kârlılık Oranları
- 4.5 Piyasa Temelli Oranlar
- 4.6 Du Pont Analizi: Oranlar Arası İlişki

BÖLÜM 1

MALİ ANALİZİN TEMELLERİ

1.1. AMAÇ

Bu dersnin amacı, finansal tabloların analiz edilmesi ve yorumlanması için gereken temel bakış açılarının kazandırılmasıdır.

Finansal tabloların analizi dersinin içeriği iki temel alana odaklanmaktadır:

1. Finansal tabloların analizi,
2. Analiz sonucunda elde edilen bulguların değerlendirilmesi ve öneri sunulması.

Bu bilgilerden yola çıkarak Finansal Tablolar Analizin tanımını aşağıdaki şekilde yapabiliriz.

Tanım: Finansal tablolarda yer alan hesap tutarlarının çarpma, bölme, toplama gibi matematiksel işlemlere tabi tutulması ve elde edilen sonuçların yorumlanmasıdır.

FİNANSAL TABLO ANALİZİNİN ÖN KOŞULLARI:

1. DOLAYSIZ ÖN KOŞULLAR:

A) TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ:

Analiz edilecek tabloların ortak bir dile kavuşmasını sağlar. Tabloların karşılaştırılabilmesine olanak sağlar.

B) STANDART ORANLARIN BELİRLENMESİ:

Oran analizinde elde edilen sonuçların yorumlanabilmesi için kullanılacak referans bilgilerdir. 4'e ayrılır:

- Tarihi Standart Oranlar: İşletmenin cari döneminin, geçmiş dönemlere göre nasıl bir durumda olduğunu değerlendirmek için kullanılan oranlardır.
- Sanayi veya Sektör Standart Oranları: İşletmenin içinde bulunduğu sektördeki işletmelerin bilgileri üzerinden hesaplanan oranlardır. Standart oran denildiğinde sektör standartları anlaşılmaktadır. Genellikle sektördeki ilk 500 işletmenin verilerinin ortalamasıdır. İstanbul Sanayi Odası ve Merkez Bankası, bu verileri sağlamada yardımcı olur.
- İdeal veya Hedef Standart Oranlar: İşletmenin yer aldığı sektörde bulunan en başarılı bir yada birkaç işletmenin verilerinden hazırlanan oranlardır. İşletmenin hedeflediği bir düzeye göre hangi durumda olduğunu görmek için yapılır.
- Bütçe Standart Oranları: İşletmenin bütçe hedeflerine ne ölçüde ulaştığını belirlemek için kullanılan oranlardır.

Geleceğe ait tahmini verilerden yararlanılarak hazırlanır. Proforma tablolardan yararlanır.

2. DOLAYLI ÖN KOŞULLAR:

- İşletmenin içinde bulunduğu ekonomik ortam,
- İşletmenin içinde bulunduğu sektörel ortam,
- İşletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri,

1.2 FİNANSAL ANALİZ TÜRLERİ

A. KAPSAMINA (İÇERİĞİNE) GÖRE ANALİZ TÜRLERİ:

STATİK ANALİZ: İşletmenin belli bir döneme ya da bir tarihe ait verilerinin kendi aralarındaki ilişkilerini belirlemek için yapılan analizdir.

- Dikey analiz
- Oran analizi

DİNAMİK ANALİZ: İşletmenin birden fazla dönemine ait verilerinin karşılaştırılması amacıyla yapılan analizdir.

Statik analize göre daha detaylı bilgiler verir.

- Yatay analiz
- Trend analizi
-

B. YAPANIN KİMLİĞİNE GÖRE (KİMİN İÇİN YAPILDIĞINA GÖRE- FİNANSAL VERİLERİN ÇEŞİTLİLİĞİNE GÖRE) ANALİZ TÜRLERİ:

İÇ ANALİZ: İşletme içindeki kişilerce, yönetsel amaçları gerçekleştirmek için yapılan analizdir. (planlama-kontrol)

Basılı raporlarla beraber işletmeye ait tüm dokümanlar kullanılabilir.

DIŞ ANALİZ: İşletmeyle ilgili üçüncü kişilerce, işletmenin kamuoyuna açıkladığı veriler üzerinden yapılan analizdir.

Bu analizde sadece işletmenin paylaştığı belgeler kullanılabilir.

C. AMACINA GÖRE ANALİZ TÜRLERİ:

YÖNETİM ANALİZİ: İşletme yönetimi tarafından, alınacak kararlara dayanak olmak amacıyla yapılan analizdir. (aynı zamanda iç analiz)

YATIRIM ANALİZİ: İşletmeye borç vermek isteyen, ya da işletmeye ait tahvil , hisse senetlerini almayı düşünenlerce yapılan analizdir .Amacı işletmenin gelecekteki kazanma gücünü ölçmektir.

KREDİ ANALİZİ: İşletmenin borç almak istediği banka ya da finansal kuruluşlar tarafından yapılır. Amacı işletmenin likiditesini (kısa vadeli borç ödeme gücü) ölçmektir.

5 K KURALI: Kredi analizinde kullanılan kriterlerdir.

KARAKTER: İşletmenin dürüstlüğü, güvenilirliği gibi durumlara bakarak ödeme niyetinin tespitidir.

KAPASİTE: İşletmenin ödeme gücüdür. (Yeterli satış ...)

KEFİL/KEFALET: İşletmenin uygun bir güvenceye sahip olduğunun araştırılmasıdır. (Teminat, garanti...)

KAPİTAL: İşletmenin yeterli özkaynağının olup olmadığıdır.

KOŞULLAR: Ekonomik ya da sektöre ait koşulların kredi vermeye uygun olup olmadığıdır.

1

1. Aşağıdakilerden hangisi analiz türlerinden değildir?

- A) İç analiz
- B) Dış analiz
- C) Statik analiz
- D) Mali analiz

2

2. Dikey analiz türü aşağıdaki analiz türlerinden hangisine girmektedir?

- A) Dinamik analiz
- B) Statik analiz
- C) Yatırım analizleri
- D) Kredi analizleri

3

3. Aşağıdakilerden hangisi analiz tekniklerinden biri değildir?

- A) Trend analizi
- B) Dikey Analiz
- C) Oran yöntemiyle analiz
- D) Statik analiz

Finansal tabloların genel özellikleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- 1. Uyumlu Olma:** Finansal tablolar kullanıcıların ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmalı ve bunlar arasında bir uyum sağlanmalıdır.
- 2. Doğrulanabilir Olma:** Finansal tablolardaki bilgiler, objektif belgelere dayandırılmış ve belirli kurallara göre üretilmiş olmalıdır.
- 3. Tarafsız Olma:** Finansal tablolar tüm kullanıcıların doğru yargılara varabilecekleri biçimde düzenlenmiş olmalıdır.
- 4. Anlaşılır Olma:** Finansal tablolar kullanıcılar tarafından anlaşılır olmalıdır.
- 5. Zamanında Sunulabilir Olma:** Finansal tablolar taşıdığı bilgilerin geçerliliği açısından zamanında sunulmalıdır.
- 6. Karşılaştırılabilir Olma:** Finansal tablolar birden fazla döneme ilişkin işlemlerin benzerlik veya farklılıklarını ortaya koyabilmelidir.
- 7. Tam Olma:** Finansal tabloların yukarıda sayılan özelliklerin tamamını birden taşıması gerekir.

Finansal Tabloların Analizi ile İlgili Olanlar: çeşitli nedenlere işletmelerin faaliyetleri ile ilgilenirler. En önemli ilgi nedeni ekonomik çıkarlardır. Bunun için ilgili taraflara mali tablolar aracılığıyla muhasebe bilgisi sunulur.

1. Yöneticiler,	4. Personel,	7. İşçi Sendikaları,
2. Ortaklar,	5. Alıcılar,	8. Devlet
3. Kredi Kurumları, Yatırım Analistleri,	6. Satıcılar	9. Kamu

4

4. Aşağıdakilerden hangisi Finansal Tabloların taşıması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Güvenebilirlik
- B) Anlaşılabilirlik
- C) İhtiyaca uygun olma
- D) Karşılaştırılabilirlik

BÖLÜM 2

MALİ TABLOLARIN YAPISI

FİNANSAL TABLOLAR

TEMEL TABLOLAR	EK TABLOLAR
1- BİLANÇO (FİNANSAL DURUM TABLOSU) 2- GELİR TABLOSU (KÂR-ZARAR TABLOSU)	1- FON AKIM TABLOSU 2- NAKİT AKIŞ TABLOSU 3- NET İŞLETME SERMAYESİ DEĞİŞİM TABLOSU 4- ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU 5- KÂR DAĞITIM TABLOSU 6- SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU

BİLANÇO VE GELİR TABLOSU ÇEŞİTLERİ

Bilançolar aşağıdaki biçimlerde hazırlanmaktadır:

1. Şekilsel Bakımından

a) Hesap Tipi Bilanço: Aktif hesapların bilançonun sol tarafında pasif hesapların bilançonun sağ tarafında yer aldığı bilançoya denir.

b) Rapor Tipi Bilanço: Aktif hesapların ve pasif hesapların alt alta yazıldığı bilançoya denir.

2. Finansal Tablolar Analizi Bakımından

a) Karşılaştırmalı Bilanço: Karşılaştırmalı bilançolarda önce aktif sonra pasif kalemler incelenir. Grup sırası takip edilerek, önce her grubu oluşturan unsurlar tek tek ve ardından grup toplamının değişme sebeplerinin araştırılması biçiminde devam edilir.

b) Analitik Bilanço: genel bir ifade ile bilançonun aktif ve pasif kalemlerinde yer alan hesapların birbiriyle netleştirilerek **uygun bir gruplamayla toplulaştırıldığı bilanço dur.**

3. Kapsam Bakımından

a) İşletme Bilançosu: Tek bir işletmeye ait mali bilgilerden oluşan bilançoya denir.

b) Konsolide Bilanço: Birden fazla şubeye ait mali bilgilerinin birleştirilmesiyle oluşan bilançoya denir.

4. İşletme veya Vergi Hukuku Bakımından

a) Ticari Bilanço: TTK'nuna göre oluşan bilançoya denir.

b) Mali Bilanço: VUK'nuna göre oluşan bilançoya denir.

NOT: Yukarıda bilanço için yapılan sınıflama gelir tablosu içinde geçerlidir.

BİLANÇO VE GELİR TABLOSU KALEMLERİ

BİLANÇO: İşletmenin belirli bir tarihteki mali (durumunu) yapısını gösteren mali tablodur. Bilanço statik bir mali tablodur.

VARLIKLAR: İşletmenin sahip olduğu para,mal, demirbaş,makine araç-gereç alacaklar gibi iktisadi değerleri ifade eder.

SERMAYE: İşletme sahibi veya sahiplerinin varlıklar üzerindeki haklarına denir

BORÇLAR: 3.kişilerin varlıklar üzerindeki haklarına denir.

1. VARLIKLARIN SINIFLANDIRILMASI:

A) DÖNEN VARLIKLAR: Para veya 1 yıl içinde paraya çevrilebilen veya kullanılabilen varlıklardır.

B) DURAN VARLIKLAR: Normal koşullarda 1 yılda elden çıkarılması düşünülmeyen veya yararları 1 yılda sona ermeyecek varlıklardır.

2. KAYNAKLARIN SINIFLANDIRILMASI:

A) KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR: 1 yıl içerisinde ödenmesi gereken borçlardır.

B) UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR: 1 yıldan daha uzun sürede ödenecek borçlardır.

C) ÖZKAYNAKLAR: İşletme sahibi veya ortakları tarafından işletmeye tahsis edilmiş sermaye ile işletme faaliyetlerinden elde edilen fakat işletme sahiplerine veya ortaklarına verilmeyip işletmede bırakılan kârlar ve değer artışları bu grupta yer alır.

DİKKAT!!

$\text{ÖZSERMAYE} = \text{VARLIKLAR} - \text{BORÇLAR}$ (BİLANÇO DENKLİĞİ)

VARLIKLAR (AKTİF) = KAYNAKLAR (PASİF)

VARLIKLAR = SERMAYE + BORÇLAR

KÂR= DÖNEM SONU ÖZSERMAYE - DÖNEM BAŞI ÖZSERMAYE

Bilançoda Olması Gerekenler:

1. Bilançonun düzenlendiği tarih ait olduğu firma açıkça belirtilmelidir.
2. Varlıklar borç ve sermaye açıkça gösterilmelidir.
3. Değerleme ölçüleri ve amortisman yöntemleri açıkça belirtilmelidir.
4. Bilançonun ana ve ikinci derece bölümlerinin toplamı açık olarak gösterilmelidir.
5. Bilançoda maddi hata bulunmamalıdır.
6. Varlıkların sigorta ettirilmesi halinde sigorta tutarları dipnotlarda gösterilmelidir.
7. Kullanılan yabancı kaynaklar için verilen teminatlar belirtilmelidir.
8. Firmanın bilanço dışı işlemleri, şarta bağlı yükümlülükleri bilançonun altında ayrıntılı olarak gösterilmeli.

Bilanço yanıltıcı olmamalı gerekli bilgiler dipnotlarda verilmelidir.

X İŞLETMESİ

AKTİF (VARLIKLAR)	...TARİHLİ BİLANÇO	PASİF (KAYNAKLAR)
1-Dönen varlıklar		3- Kısa vadeli borçlar
Hazır Değerler		4-Uzun vadeli borçlar
Menkul Kıymetler		5- Öz kaynaklar
Ticari Alacaklar		
Stoklar		
2-Duran varlıklar		
AKTİF TOPLAMI		PASİF TOPLAMI

BİLANÇO YORUM ESASLARI

1. Dönen varlıklar duran varlıklardan fazla ise ticaret işletmesi, duran varlıklar dönen varlıklardan fazla ise üretim işletmesi görünümündedir.
2. Varlıklar likiditesine göre sıralanır. Dönen varlıklarda en likit kalem hazır değerlerken, stokların likiditesinden en az olduğu söylenebilir.
3. Kaynak dağılımında; özkaynakların fazla olması istenir. (pasifin %50 si) . Borçlarda ise uzun vadeli kısa vadeli den fazla olması riski düşürür. Özkaynakların, pasifin yarısı olması mali yapının güçlü olduğunu gösterir.
4. Likiditeyi anlamak için işletmenin net çalışma sermayesine bakılmalıdır. Dönen varlıkları kısa vadeli borçlardan büyük olmalıdır.

ÖNEMLİ

!!!! (Brüt) Çalışma sermayesi: Dönen varlıkları ifade eder.

!!!! Net Çalışma sermayesi: Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

!!!! Devamlı Sermaye (Sürekli Sermaye): UYK + Özkaynaklar

1) NÇS = 0**Dönen varlıklar = KVK**

(Dönen varlıkların tamamı KVK larla finanse edilirken Duran varlıkların tamamı devamlı sermaye ile finanse edilmiştir.)

DEVAMLİ SERMAYE = ÖZKAYNAK + UYK

2) NÇS > 0**Dönen varlıklar > KVK**

(Dönen varlıkların bir kısmı KVK'larla bir kısmı da UYK'larla finanse edilir.

Duran varlıkların tamamı devamlı sermaye ile finanse edilmiştir. Ayrıca UYK'ların bir kısmı dönen varlık finansmanında kullanılmıştır. Bu NÇS'sine eşittir.)

NOT: dönen varlık finansmanında UYK veya özkaynak kullanılmışsa NÇS fazlası vardır.

3) NÇS < 0**Dönen varlıklar < KVK**

(Dönen varlıkların tamamı KVK'larla finanse edilirken KVK'lar aynı zamanda bir kısmıyla duran varlıklar finanse etmiştir.

Duran varlıkların finansmanında KVK'lar, UYK'lar ve özkaynaklar birlikte kullanılmıştır.)

NOT: Duran varlık finansmanında KVK kullanılmışsa NÇS noksanı vardır.

5

5. Aşağıdakilerden hangisi "net işletme sermayesini" verir?

- A) Kısa vadeli yabancı kaynaklar-Dönen varlıklar
- B) Duran varlıklar-Dönen varlıklar
- C) Dönen varlıklar-Kısa vadeli yabancı kaynaklar
- D) Duran varlıklar-Kısa vadeli yabancı kaynaklar

GELİR TABLOSU (KÂR-ZARAR TABLOSU):

İşletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelir ,maliyet, gider ve bunların sonucunda elde ettiği kâr ya da zararı gösteren dinamik tablolardır. İşletmenin faaliyet sonuçlarını gösterir.

GELİR TABLOSUNUN İÇERİĞİ

GELİR: (Hasılat) Faaliyet sonucunda yapılan ve sermayeyi artırıcı etkisi olan işlemlerdir.Genellikle varlık veya hizmet satışlarından elde edilen ya da faiz ve kira gibi işlemlerden elde edilen para veya varlıkların (aktiflerin) brüt tutarıdır.

GİDER: Sermayeyi azaltıcı etkisi olan işlemlerdir.Gelir elde etmek için yapılan varlık (aktif) tükenmesine denir.

KÂR: İşletme sahibi ve ortaklarının varlıklar üzerindeki haklarının artışıdır.Kısaca,öz sermayenin artmasıdır.

ZARAR: Öz sermayenin azalmasıdır.

GELİR TABLOSU

Brüt Satışlar

Satış İndirimleri (-)

Net Satışlar

Satışların Maliyeti (-)

1) BRÜT SATIŞ KARI BÖLÜMÜ

Faaliyet Giderleri (-)

2) FAALİYET KÂRI BÖLÜMÜ

Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar

Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)

Finansman giderleri (-)

3) OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR BÖLÜMÜ

Olağandışı Gelirler (+)

Olağandışı Giderler (-)

4) DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI BÖLÜMÜ

Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)

5) DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI BÖLÜMÜ

EK FİNANSAL TABLOLAR**1. SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU:**

İşletmenin bir dönem içinde gerçekleştirdiği satışların maliyetini ayrıntılı olarak gösteren tablodur. Gelir tablosunun da bir kısmını oluşturur.

2. ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU:

Bir dönem içinde özkaynaklarda meydana gelen değişimi gösteren tablodur.

3. KÂR DAĞITIM TABLOSU:

Dönem kârının (vergiden önceki kâr) nerelere ne kadar dağıtıldığını gösteren tablodur.

Ödenecek vergi, ayrılan yedekler, ortaklara dağıtılacak kâr payları, hisse başına kâr ve temettüleri gösterir.

4. NET İŞLETME (ÇALIŞMA) SERMAYESİ DEĞİŞİM TABLOSU:

İşletmenin bir dönem içindeki net çalışma sermayesindeki değişimleri gösterir. Net çalışma sermayesi (NÇS), dönen varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki pozitif farktır.

6

6. Aşağıdaki işlemlerin hangisinde net işletme sermayesini etkileyen bir durum vardır?

- A) Uzun vade borcun nakden ödenmesi
- B) Nakit ticari mal alımı
- C) Kısa vadeli alacak tahsili
- D) Bankaya para yatırılması

5. NAKİT AKIŞ TABLOSU:

İşletmenin bir dönem içinde ortaya çıkan nakit akışlarını, kaynak ve kullanım yerlerini gösteren tablodur. Nakit esasına göre düzenlenen tek tablodur. (diğer tablolar tahakkuk esasını kullanır.)

Nakit Akış Tablosunun düzenlenebilmesi için; önceki dönem ve cari döneme ilişkin bilanço, cari döneme ilişkin gelir tablosu, kâr dağıtım tablosu ve nakit giriş-çıkışı gerektirmeyen kalemlerin bilinmesi gerekir.

Nakit Akış Tablosu düzenlenme yöntemleri; brüt (dolaysız-direkt) , ve net (dolaylı-endirekt) yöntemdir.

Nakit Akış Tablosunun 3 bölümü vardır;

- İşletme faaliyetlerden sağlanan nakit akışları; Mal ve Hizmet Satışları, Envanter, Mal ve Hizmet Alımları, Peşin Ödenen Vergi, Fon, Sigorta, Borçlu ve Alacaklı hesaplar, Maaşlar ve ilgili vergileri, Diğer Gelir Vergileri, Sosyal Sigorta, Tahakkuk eden faizler, iş avansları, maaş avanslarını ve hatta diğer ülkelerin uygulamalarında yıpranma payı giderleri ve uzun vadeli alacaklar dan kaynaklı kayıp ve kazançları içerir.
- Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları; bilanço aktifinde bulunan duran varlıklar hesabındaki değişikliklerin raporlandığı kısımdır. Uzun vadeli yatırımlar, arsa, bina, araç, yatırımlara bağlı imalathane, araç, makine ve teçhizat alımını ve bu alımlar sırasında kullanılan bilançonun pasif kısmında bulunan uzun vadeli yabancı kaynaklarda gerçekleşen değişikliklerin bir kısmını ihtiva eder.
- Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları; tahvil, ödeme vadesi gelen senetler, ertelenmiş vergi ödemeleri, imtiyazlı hisse ödemeleri, ödenmiş sermaye hesabındaki değişiklikler, Adat ödemeleri, Hisse Senedi, temettü ve temettüye bağlı hisse senedi kazançları, faiz gelirlerini kısaca şirketin kendi senetlerini ve parasının alma, satma, ve finansal araçlara ait borçlanma ve geri ödemelerini içerir.

6. FON AKIM TABLOSU:

İşletmenin bir dönem boyunca faaliyetlerini, yatırımlarını finanse etmek için sağladığı kaynakları ve kullanım yerlerini gösteren tablodur. (nerden geldi nereye gitti tablosu da denir) İşletmenin finansal durumundaki değişimleri gösteren tablodur.

Fon Kaynakları (aktifin azalması – pasifin artması): Net kâr, satış , tahsilat, borçlanma...gibi

Fon Kullanımları (aktifin artması-pasifin azalması): Zarar, alış , ödeme...gibi

Fon Kaynağı ya da Kullanımı yaratmayan kalemler: Amortismanlar, Gelecek aylara ve yıllara ait gelirler-giderler, reeskont, karşılıklar, tahakkuklar...gibi

7

7. Aşağıdakilerden hangisi Finansal Tabloların taşıması gereken özelliklerden biri değildir?

- A) Güvенеbilirlik
- B) Anlaşılabilirlik
- C) İhtiyaca uygun olma
- D) Karşılaştırılabilirlik

BÖLÜM 3

MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

ANALİZ TEKNİKLERİ VE KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZİ (YATAY ANALİZ)

Analiz Teknikleri

1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay)
2. Yüzde Yöntemi ile Analiz (DİKEY)
3. Eğilim Yüzdeleri Yöntemi ile Analiz (TREND)
4. Oran Analizi (RASYO)

KARŞILAŞTIRMALI (MUKAYESELİ) TABLOLAR ANALİZİ:

Finansal tabloların iki farklı dönem veya tarihteki verileri karşılaştırılarak tutar ve yüzde olarak ne yönde değiştiği belirlenir.

Özellikleri;

- ✓ Dinamik ve iç analizdir.
- ✓ Kalemlerin değişimini ve gelişme yönünü ölçer.
- ✓ Rakamların karşılaştırılabilmesi için dönemlerin aynı uzunlukta olması gerekir.
- ✓ Değişimler hem tutar hem yüzde olarak dikkate alınmalıdır.
- ✓ Tablolar aynı muhasebe yöntem ve ilkelerine göre hazırlanmış olmalıdır.

TUTAR DEĞİŞİMİ (TL): CARİ DÖNEM - ÖNCEKİ DÖNEM

$$\text{YÜZDE (ORANSAL) DEĞİŞİM (\%)} = \frac{\text{Cari Dönem} - \text{Önceki Dönem}}{\text{Önceki Dönem}}$$

3.1. YÜZDE YÖNTEMİ İLE ANALİZ

YÜZDE YÖNTEMİ İLE ANALİZ (DİKEY YÜZDELER)

Aynı finansal tablonun aynı dönemine ilişkin verilerin kendi aralarında oranlanmasıdır. Tablo kalemleri genel toplam ya da grup toplamlarına oranlanır. Statik ve dış analizdir. Amacı her kalemin belli toplamlar içindeki payını ölçmektir.

BİLANÇONUN DİKEY YÜZDESİNİ HESAPLAMAK;

GENEL TOPLAM; AKTİF YA DA PASİF

GRUP TOPLAMI: DÖNEN VARLIKLAR, DURAN VARLIKLAR, KVK, UVK, ÖZKAYNAKLAR

Hesap Adı	TUTAR		DEĞİŞİM	
	1. Yıl	2. Yıl	Tutar	%
HHHHH	X	Y	(X – Y)	$((Y - X)/X) * 100$

ABC Sanayi ve Ticaret A.Ş.				
Bilançoları (TL)				
	Yıl – 1	Yıl – 2	DEĞİŞİM	
			Tutar	%
<u>AKTİF</u>				
Dönen Varlıklar	900	1.200	30	33
Duran Varlıklar	600	500	(100)	(17)
Aktif Toplamı	1.500	1.700	200	13
<u>PASİF</u>				
K.V. Yabancı Kaynaklar	500	600	100	20
U.V. Yabancı Kaynaklar	700	750	50	7
Özkaynaklar	300	350	50	17
Pasif Toplamı	1.500	1.700	200	13

GELİR TABLOSUNUN DİKEY YÜZDESİNİN HESAPLANMASI: $\frac{\text{İlgili Kalem}}{\text{Net Satışlar}} \times 100$

ABC Sanayi ve Ticaret A.Ş. Gelir Tabloları (TL)				
	Yıl – 1	Yıl – 2	DEĞİŞİM	
			Tutar	%
A) BRÜT SATIŞLAR	1.200	1.500	300	25
B) SATIŞTAN İNDİRİMLER (–)	(100)	(150)	(50)	50
C) NET SATIŞLAR	1.100	1.350	250	23
D) SATIŞLARIN MALİYETİ (–)	(400)	(500)	(100)	25
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	700	850	150	21
E) FAALİYET GİDERLERİ (–)	(300)	(350)	(50)	17
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	400	500	100	25
F) DİĞER FAAL. OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	15	25	10	67
G) DİĞER FAAL. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (–)	(10)	(15)	(5)	50
H) FİNANSMAN GİDERLERİ (–)	(150)	(200)	(50)	33
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	255	310	55	22
I) OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	0	0	0	0
J) OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (–)	0	0	0	0
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	255	310	55	22
K) DÖNEM KÂRI VERGİ VE YASAL YÜKÜM. KARŞILIĞI (–)	(55)	(60)	(5)	9
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	200	250	50	25

3.2. EĞİLİM YÜZDELERİ ANALİZİ

EĞİLİM YÜZDELERİ YÖNTEMİ İLE ANALİZ (TREND ANALİZİ)

Aralarında anlamlı ilişkiler bulunan finansal tablo kalemleri arasında uzun yıllar boyunca göstermiş olduğu eğilimlerin araştırıldığı analiz tekniğidir. Analizin yapılması için en az 5 yıllık veri gerekir. Dinamik bir analizdir. Analizin yapılabilmesi için tüm yılların karşılaştırılacağı temel bir yıl (baz yıl) seçilir. Temel yılda veri yoksa trendler hesaplanamaz.

Baz yılın eğilimi 100 kabul edilir. Diğer yıl eğilimleri 100'den büyükse artış, 100'den küçükse azalış anlamına gelir.

- ✓ Eğilimler asla negatif işaret almazlar.
- ✓ Bilanço ve gelir tablosu kalemleri beraber analiz edilebilir.
- ✓ Eğilimlerini hesaplarken öncelikle baz yıl belirlenmelidir.
- ✓ **Baz yıl normal , olağan, istikrarlı bir yıl olmalıdır. Soruda baz yıl yoksa ilk yıl baz yıl kabul edilir.**
- ✓ Eğilimler tam sayı olarak yuvarlanır.

$$\text{Eğilim Yüzdesi Hesaplama} = \frac{\text{İlgili Yıl}}{\text{Baz Yıl}} \times 100$$

ABC Sanayi ve Ticaret A.Ş. Bilançoları (TL)					
				YATAY YÜZDELER (Baz Yıl: Yıl – 1)	
	Yıl – 1	Yıl – 2	Yıl – 3	Yıl – 2	Yıl – 3
<u>AKTİF</u>					
Dönen Varlıklar	900	1.200	1.600	133	178
Duran Varlıklar	600	500	700	83	117
Aktif Toplamı	1.500	1.700	2.300	113	153
<u>PASİF</u>					
K.V. Yabancı Kaynaklar	500	600	850	120	170
U.V. Yabancı Kaynaklar	700	750	950	107	136
Özkaynaklar	300	350	500	117	167
Pasif Toplamı	1.500	1.700	2.300	113	153

ABC Sanayi ve Ticaret A.Ş.					
Gelir Tabloları (TL)					
	Yıl – 1	Yıl – 2	Yıl – 3	YATAY YÜZDELER (Baz Yıl: Yıl – 1)	
				Yıl – 2	Yıl – 3
A) BRÜT SATIŞLAR	1.200	1.500	1.900	125	158
B) SATIŞTAN İNDİRİMLER (–)	(100)	(150)	(200)	150	200
C) NET SATIŞLAR	1.100	1.350	1.700	123	155
D) SATIŞLARIN MALİYETİ (–)	(400)	(500)	(650)	125	163
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	700	850	1.050	121	150
E) FAALİYET GİDERLERİ (–)	(300)	(350)	(400)	117	133
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	400	500	650	125	163
F) DİĞER FAAL. OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	15	25	30	167	200
G) DİĞER FAAL. OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (–)	(10)	(15)	(20)	150	200
H) FİNANSMAN GİDERLERİ (–)	(150)	(200)	(300)	133	200
OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR	255	310	360	122	141
I) OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	0	0	0	0	0
J) OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (–)	0	0	0	0	0
DÖNEM KÂRI VEYA ZARARI	255	310	360	122	141
K) DÖNEM KÂRI VERGİ VE YASAL YÜKÜM. KARŞILIĞI (–)	(55)	(60)	(70)	109	127
DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI	200	250	290	125	145

YORUM: Stoklar ve satışlar baz yıla göre artarken, stokların artışının daha fazla olması gelecek dönemlerde satışlar yoluyla stokları eritmenin **zorlaşacağı** ve işletmenin stok politikasına dikkat etmesi yönünde sinyal vermektedir.

EĞİLİM YÜZDESİ YORUMLARI:

Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Borçlar: Net çalışma sermayesi yani likidite konusunda bilgi verir.

Net satış-Stoklar: İşletmenin stokları eritip eritemeyeceği konusunda bilgi verir

Net Satışlar-Ticari alacaklar: İşletmenin satış ve tahsilat politikası hakkında bilgi verir. **Özkaynaklar-Yabancı kaynaklar:** İşletmenin mali yapısı hakkında bilgi verir.

8

8. Grupların içindeki « Bir kaleme ait tutarın, grup toplamına oranlanması » aşağıdaki analiz tekniklerinin hangisinin uygulanmasıdır?

- A) Yatay analiz
- B) Dikey analiz
- C) Kârlılık analizi
- D) Trend analizi

9

9. Karşılaştırmalı tabloların eğilim yüzdelerinin ölçülmesi suretiyle yapılan analiz tekniği aşağıdaki analiz türlerinden hangisini oluşturur.

- A) Yatay Analiz
- B) Dikey Analiz
- C) Dinamik Analiz
- D) Oran Analizi

BÖLÜM 4

ORAN ANALİZİ

ORAN ANALİZİ

Aralarında anlamlı ilişki bulunan finansal tablo kalemlerinin matematiksel işlemlere tabi tutularak birbirine oranlanmasıdır. Statik bir analizdir. 4 temel oran grubu bulunmaktadır.

Bunlar;

1. Likidite oranları

2. Faaliyet oranları (verimlilik oranları)

3. Finansal yapı oranları

4. Kârlılık oranları

LİKİDİTE ORANLARI

İşletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçen oranlardır.

a) CARİ ORAN: Dönen varlıklar / KVK

İşletmenin bir yıl içinde elde edeceği nakdin bir yıl içinde ödeyeceği borcun kaç katı olduğunu gösterir. 1.5- 2 arası olması idealdir. Cari oran 1'den büyükse işletmede net çalışma sermayesi mevcuttur.

b) ASİT-TEST ORANI: (LİKİDİTE): Dönen varlıklar – Stoklar / KVK

İşletmenin stoklarını satamaması durumunda diğer dönen varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını ne ölçüde karşılayabileceğini gösterir. 1 olması yeterlidir. Asit test oranı 1'den küçükse işletme stoklarına bağımlıdır.

c) NAKİT ORAN: Dönen varlıklar – Stoklar – Ticari alacaklar / KVK

İşletmenin bir yıl içinde stoklarını satamaması ve alacaklarını tahsil edememesi durumunda diğer dönen varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. 0.20 olması idealdir.

d) ÇABUK ORAN: Ticari alacaklar / Ticari Borçlar

Alacaklarıyla borçlarını karşılama oranıdır. Bu oran 1 olmalıdır. 1 in altına düşerse işletme alacaklarını tahsil etse bile borçlarını ödeyememektedir.

e) FAİZ KARŞILAMA ORANI: FVÖK / Finansman gideri

İşletmenin faiz vergi öncesi kârının faiz giderlerinin kaç katı olduğunu gösterir. Bu oran yükseldikçe işletmenin faiz yükünü karşılama gücü yükselir.

FVÖK = (Faiz ve vergi öncesi kâr): Dönem Kârı + Finansman gideri

f) STOK BAĞIMLILIK ORANI: KVK – Hazır değer- Menkul kıymet / Stok

Kısa vadeli borçlarını ödeyebilmesi için mevcut stoklarının kaç katı kadar satış yapması gerektiğini gösterir. Bu oranın düşürülmesi önerilir. Asit test oranı 1 ve 1 den büyükse işletmenin stoklara bağımlılığı yoktur.

LİKİDİTE ORANLARI		
Oran	Formül	İdeal Oran
Cari Oran	$\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{K.V. Yabancı Kaynaklar}}$	2
Likidite Oranı	$\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{K.V. Yabancı Kaynaklar}}$	1
Nakit Oran	$\frac{\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}}{\text{K.V. Yabancı Kaynaklar}}$	0,2

10

10. Aşağıdakilerden hangisi likidite oranlarından biri değildir?

- A) Cari Oranı
- B) Finansman Oranı
- C) Nakit Oranı
- D) Asit-Test Oranı

FAALİYET ORANLARI

İşletmenin varlıklarının kalitesini ölçen oranlardır. Faaliyetlerinin ne ölçüde verimli olduğunu açıklar.

GENEL OLARAK X DEVİR HIZI: NET SATIŞLAR / ORTALAMA X

X.. SÜRESİ: 360 / X DEVİR HIZI

ORTALAMA: Dönem başı + Dönem sonu /2 (tek rakam varsa ortalama alınmaz)

a) STOK DEVİR HIZI: Satışların Maliyeti / Ortalama Stok

Satışların Maliyeti yoksa Net Satışlar / Ortalama Stok

ORTALAMA STOKTA KALMA SÜRESİ: 360 / stok devir hızı

Stokların kaç günde bir satıldığını gösterir.

b) ALACAK DEVİR HIZI: Kredili Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

Kredili satış yoksa Net Satış kullanılır.

Alacakların kaç defa tahsil edildiğini gösterir. Yüksek olması olumludur.

ORTALAMA TAHSİL SÜRESİ: 360 / Alacak devir hızı

Alacakların kaç güne bir tahsil edildiğini gösterir.

c) AKTİF DEVİR HIZI: Net Satışlar / Ortalama Aktif

Aktif toplamının kaç katı kadar satış yapıldığını gösterir.

Stokların kaç katı satış olduğunu gösterir. Yüksek olması olumludur.

11

11. Bir işletmede, Alacakların devir hızı 9; Borçların devir hızı 1 çıkmıştır. Bunun anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alacakların devir hızı, borçlardan yüksektir.
- B) Borçların devir hızı alacaklardan yüksektir.
- C) İşletme alacakları, borçları 9'a katlıyor
- D) Kısa vadeli borçların ödenmesinde zorlanılabilir.

d) TİCARİ BORÇ DEVİR HIZI: Kredili alışlar / Ortalama Ticari borç

Kredili alış yoksa net alışlar yoksa satışların maliyeti yoksa net satış kullanılır.

BORÇ ÖDEME SÜRESİ: 360 / Ticari borç devir hızı

e) ORTALAMA ETKİNLİK SÜRESİ: stokta kalma süresi + ortalama tahsilat süresi

Stokların satılması ve alacakların tahsil edilmesi için ortalama kaç günün gerektiğini gösterir.

f) NAKİT DÖNÜŞ SÜRESİ: Stokta kalma süresi + Alacak tahsil süresi - Borç ödeme süresi

FAALİYET ORANLARI		
Oran	Formül	Beklenen
Alacak Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ticari Alacaklar}}$	Yüksek olmalı
Alacak Tahsil Süresi	$\frac{365}{\text{Alacak Devir Hızı}}$	Düşük olmalı
Stok Devir Hızı	$\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Stoklar}}$	Yüksek olmalı
Stok Tutma Süresi	$\frac{365}{\text{Stok Devir Hızı}}$	Düşük olmalı
Ticari Borç Devir Hızı	$\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Ticari Borçlar}}$	Düşük olmalı
Borç Ödeme Süresi	$\frac{365}{\text{Ticari Borçlar Devir Hızı}}$	Yüksek olmalı
Aktif Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Aktifler}}$	Yüksek olmalı
Özkaynak Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Özkaynaklar}}$	Yüksek olmalı

FİNANSAL YAPI ORANLARI

İşletmenin kaynak yapısının ölçen oranlardır.

a) KALDIRAÇ ORANI: Toplam Yabancı kaynaklar / Pasif

İşletmenin kaynakları içinde borçların yüzdesini verir. %50 yi geçmemesi idealdir.

b) ÖZKAYNAK ORANI: Özkaynak / Pasif

Özkaynakların toplam kaynak içindeki payını verir. En az %50 olması istenir.

c) FİNANSMAN ORANI: Özkaynak / Toplam Yabancı Kaynak

1 den büyükse mali yapı güçlüdür.

d) BORÇLARIN VADESİ ORANI: KVK / Toplam Yabancı Kaynak

Kısa vadeli borçların borçlar içindeki payını verir.

e) SERMAYE ÇARPANI: Aktif / Ödenmiş Sermaye

Varlıkların ne ölçüde öz kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Bu oran büyürse işletmenin borçlandığı ve riskin arttığı anlamına gelir. Düşük olması mali yapısının güçlü olduğunu gösterir.

f) Oto finansman Oranı: Kâr yedekleri - Geçmiş yıl zararları / Ödenmiş Sermaye

LİKİDİTE YAPI ORANLARI		
Oran	Formül	İdeal Oran
Finansal Kaldıraç Oranı	$\frac{\text{Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Aktif Toplamı}}$	0,50'den az
Özkaynak Oranı	$\frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Aktif Toplamı}}$	0,50'den fazla

KÂRLILIK ORANLARI

A) Bilanço kalemleri için kârlılık oranları: $\frac{\text{Dönem Net Kârı}}{\text{İlgili Kalem}}$

Örneğin; Aktif Kârlılığı: $\frac{\text{Dönem Net Kârı}}{\text{Aktif}}$

B) Gelir tablosu için kârlılık oranları (kâr marjı): $\frac{\text{İlgili Kâr}}{\text{Net Satış}}$

Örneğin; Net kâr marjı: $\frac{\text{Dönem Net Kâr}}{\text{Net Satış}}$

NOT :

X KÂRLILIĞI = NET KÂR MARJI x İLGİLİ DEVİR HIZI (DUPONT ANALİZİ)

ÖRNEK:

İşletmenin net kârı 200.000 TL aktif devir hızı 2'dir. Net satışlar 400.000 TL ve net kâr marjı %40 ise aktif kârlılığı kaçtır?

Net kâr marjı x aktif devir hızı:

Aktif kârlılığı = 40 x 2 = 80

12

12. Aşağıdakilerden hangisi işletmenin genel likitide durumunun iyi olduğunu gösterir?

- A) Net işletme sermayesinin yüksek olması
- B) Dönen varlıkların aktif toplamdan yüksek olması
- C) Dönen varlıklar/Kısa vadeli yabancı kaynak oranının 1.5'un üzerinde olması
- D) Duran varlıkların, Kısa vadeli yabancı kaynaklardan yüksek olması

KÂRLILIK ORANLARI		
Oran	Formül	Açıklama
Brüt Satış Kârlılığı	$\frac{\text{Brüt Satış Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$	Net satışların yüzde kaçının brüt satış kârı olduğunu gösterir.
Faaliyet Kârlılığı	$\frac{\text{Faaliyet Kârlılığı}}{\text{Net Satışlar}}$	İşletmenin esas faaliyetinden ne ölçüde kârlı olduğunu gösterir.
Net Dönem Kârlılığı	$\frac{\text{Net Dönem Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$	İşletme faaliyetlerinin net verimliliği konusunda bilgi verir.
Özkaynak Kârlılığı	$\frac{\text{Net Kâr}}{\text{Özkaynaklar}}$	İşletme ortakları tarafından sağlanan kaynağın bir birimine düşen kâr payını gösterir.
Aktif Kârlılığı	$\frac{\text{Net Kâr}}{\text{Aktif Toplamı}}$	İşletmenin varlıklarının verimli kullanılma ölçüsünü gösterir.

CEVAP ANAHTARI

1- D	7- C
2- B	8- B
3- D	9- C
4- C	10- B
5- C	11- A
6- A	12- C